

ORIVESI
KÖSSINPELLON ASEMAKAAVA-ALUEEN
ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

Kirsi Luoto
Kulttuuriympäristöyksikkö
Pirkanmaan maakuntamuseo
2009

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	s. 1
Hankealue	s. 1
Menetelmät	s. 1
Tulokset	s. 2
Yhteenveto	s. 3
Luettelo arkeologisista kohteista	s. 4
Yleiskartta 1: Tutkimusalueen sijainti	s. 5
Yleiskartta 2: Tutkitut alueet	s. 6
Kiinteät muinaisjännökset	s. 7
Lähteet	s. 17
Luettelo digitaalikuvista	s. 18
Löytöluettelo	

Johdanto

Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti 11.-19.5.2009 arkeologisen inventoinnin Oriveden Kössinpellon alueella. Inventointi tehtiin alueeseen kohdistuneiden kaavoitus- ja kaavamuurossuunnitelmien johdosta ja siinä selvitettiin sijaitseeko kaava-alueella kiinteää muinaisjäännöstä. Inventoinnin kenttätyöt tehtiin 14.5. ja siihen liittyvät jälkityöt välittömästi kenttätöiden päätyttyä. Tutkimukset toteutti FM Kirsi Luoto, ja hankkeen valvojana toimi FM Ulla Lähdesmäki. Hankkeen rahoitti Oriveden kunta. Tutkimusten kustannukset olivat 1953 euroa (+ alv).

Kaava-alueelta ei tunnettu ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta historiallisen lähdeaineiston (1560-luvun Suomen asutuksen kyläluettelo ja vuoden 1778 isojakokartta) perusteella alueella on sijainnut Oriveden kylän vanha tonttima. Kaava-alueen lähistöltä on myös tehty kivikautinen irtolöytö (tasataltta KM 2214:735), minkä vuoksi kaava-alueeseen kuuluva pelto oli myös syytä tutkia.

Hankealue

Kössinpellon alue sijaitsee noin 500 metriä koilliseen Oriveden kirkosta, nykyisen Oriveden keskustassa. Matkaa alueelta nykyiseen Oriselän rantaan on noin 900 metriä. Alue on nykyään verrattain tiheään rakennettua taajama-aluetta. Nykyisten Eerolan, Ala-Mattilan ja Kössin tilojen maatilamaiset pihapiirit ympäristöineen ovat sen sijaan väljemmin rakennettuja. Alueen itäpuolella maasto laskee loivasti kohti Oriselkää ja Oripohjanjärveä. Tutkimusalueen itäosa oli tutkimushetkellä kynnöksellä olevaa peltoa.

Menetelmät

Inventoinnin esityön aikana tehtiin pienimuotoinen arkistoselvitys koskien alueella sijainnutta historiallista Orivedenkylää. Kansallisarkistossa selvitettiin kylään liittyvää vanhaa karttamateriaalia. Pääasiallisiksi karttalähteiksi muotoutuivat Orivedenkylää koskeva tiluskartta vuodelta 1634 sekä vuoden 1778 isojakokartta. Isojakokartta asemoitiin nykyisen peruskartan päälle käyttäen apuna PhotoShop- ja MapInfo-ohjelmia. Näin voitiin arvioida karttaan merkityn vanhan asutuksen sijoittumista nykyisellä asemakaava-alueella. (ks. kartta "Oriveden kylätonttien sijainti")

Esityön aikana käytiin läpi myös Orivedenkylään liittyvä varhainen historiallinen tieto käyttäen apuna 1560-luvun Suomen asutuksen kyläluetteloa sekä aluetta koskevia paikallishistoriateoksia (Längelmävedenseudun historia I-II). Koska kaava-alueen lähistöllä sijaitsee kivikautinen irtolöytöpaikka (Ala-Mattila), selvitettiin esityövaiheessa myös kivikautisten asuinpaikkojen yleisimpiä sijaintikorkeuksia Oriveden alueella.

Kenttätöväihteessä tutkimusalueella olevan vanhan Orivedenkylän alueella tutkittiin oliko nykyisen asutuksen lomassa voinut säilynyt alueita, joilla olisi säilyneenä jäänteitä historiallisesta kylänpaikasta. Tutkimusmenetelminä käytettiin topografian ja rakennuskannan silmämääräistä havainnointia, pienimuotoista koekuopitusta sekä pintapoimintaa. Inventoinnissa tarkastetut alueet tutkimusmenetelmien on esitelty kertomuksen liitteenä olevassa kartassa (ks. kartta "Tutkitut alueet").

Kössinpellon asemakaava-alueen lähistöltä on löydetty irtolöytö (tasatalta KM 2214:735), minkä vuoksi Kössin tilan itäpuolinen pelto pintapoimittiin mahdollisen kivikautisen asuinpaikan selvittämiseksi. Pelto käytiin läpi viiden metrin kaistoissa pintapoimien otoksina joka toinen kaista.

Tulokset

Inventoinnin tuloksena voidaan todeta tutkimusalueelle rajautuvan Orivedenkylän alueen sijaitsevan täysin nykyisen asutuksen alla. Alueella sijaitsevat rakennukset ovat kuitenkin pääosin, muutamaa poikkeusta lukuunottamatta, peräisin 1800-luvun loppupuolelta tai 1900-luvun alkupuolelta ja perustuksiltaan kevyitä. Tutkimusalueella onkin säilynyt useita rakennuksia ja rakennuskokonaisuuksia, joilla jo itsessään on kulttuurihistoriallista arvoa. Kössintien varrella sijaitsevat rakennukset muodostavat yhä ryhmäkylämäisen miljöön; isojako ei ole hajottanut kylää, vaan osa tiloista on muuttanut pois vasta 1900-luvun loppupuoliskolla keskustan kasvaessa ja osa jäänyt yhä paikoilleen.

Varhaisin maininta Orivedenkylästä on vuoden 1540 maakirjassa, jolloin kylässä mainitaan olleen 13 taloa. Kuitenkin Orivedellä tiedetään olleen seurakunnan jo keskiajalla. Ensimmäinen maininta Oriveden seurakunnasta on vuodelta 1456, ja 1500-luvun alussa tiedetään Orivedellä sijainneen kappelin. On mahdollista, että keskiaikainen asutus on ainakin osittain sijainnut vuoden 1778 isojakokartaan merkityn kylän alueella ja siten myös tämän projektin tutkimusalueella.

Inventoinnin tulosten ja alueeseen liittyvien historiallisten tietojen perusteella voidaan alueella katsoa sijaitsevan kiinteän muinaisjäännöksen. Alueella on asuttu läpi koko historiallisen ajan, talojen paikat ovat vaihdelleet ja maankäyttö ollut aktiivista. Kevyesti perustetut rakennukset eivät ole kuitenkaan välttämättä tuhonneet allaan mahdollisesti säilyneitä kulttuurikerroksia. Muinaisjäännösalueella voi kuitenkin olla myös heikkolöytöisempiä kohtia, mikä kävi ilmi muutamista alueelle tehdyistä koekuopista.

Inventoinnissa tarkastettiin myös Kössinpellon asemakaava-alueella sijaitseva pelto. Tutkimusalueen lähistöltä on löydetty irtolöytö (tasatalta KM 2214:735), minkä vuoksi pelto pintapoimittiin mahdollisen kivikautisen asuinpaikan havaitsemiseksi. Pellon pohjoispäästä löydettiin yksi epämääräinen kvartsi, jota ei luetteloitu. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei tutkimuksissa havaittu.

Yhteenveto

Inventoinnin perusteella todetaan Kössinpellon asemakaava-alueen länsiosassa sijaitsevan kiinteän muinaisjäännöksen, osan jo 1500-luvulla olemassa olleesta Oriveden kylän tonttimaasta. Varhaisin maininta Orivedenkylästä on vuoden 1540 maakirjassa, jolloin kylässä mainitaan olleen 13 taloa. Tutkimusalueella sijaitsevan kiinteän muinaisjäännöksen rajaus käy ilmi liitteenä olevasta kartasta (ks. kartta "Kiinteän muinaisjäännöksen rajat"). On todettava, että kylän tonttimaita saattaa olla säilynyt myös alueilla, jotka eivät tämän inventoinnin tutkimusalueeseen kuuluneet. Kössinpellon asemakaava-alueen itäosassa sijaitsevalta pellolta ei sen sijaan havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Tampereella 19.5.2009

Kirsi Luoto

Luettelo arkeologisista kohteista

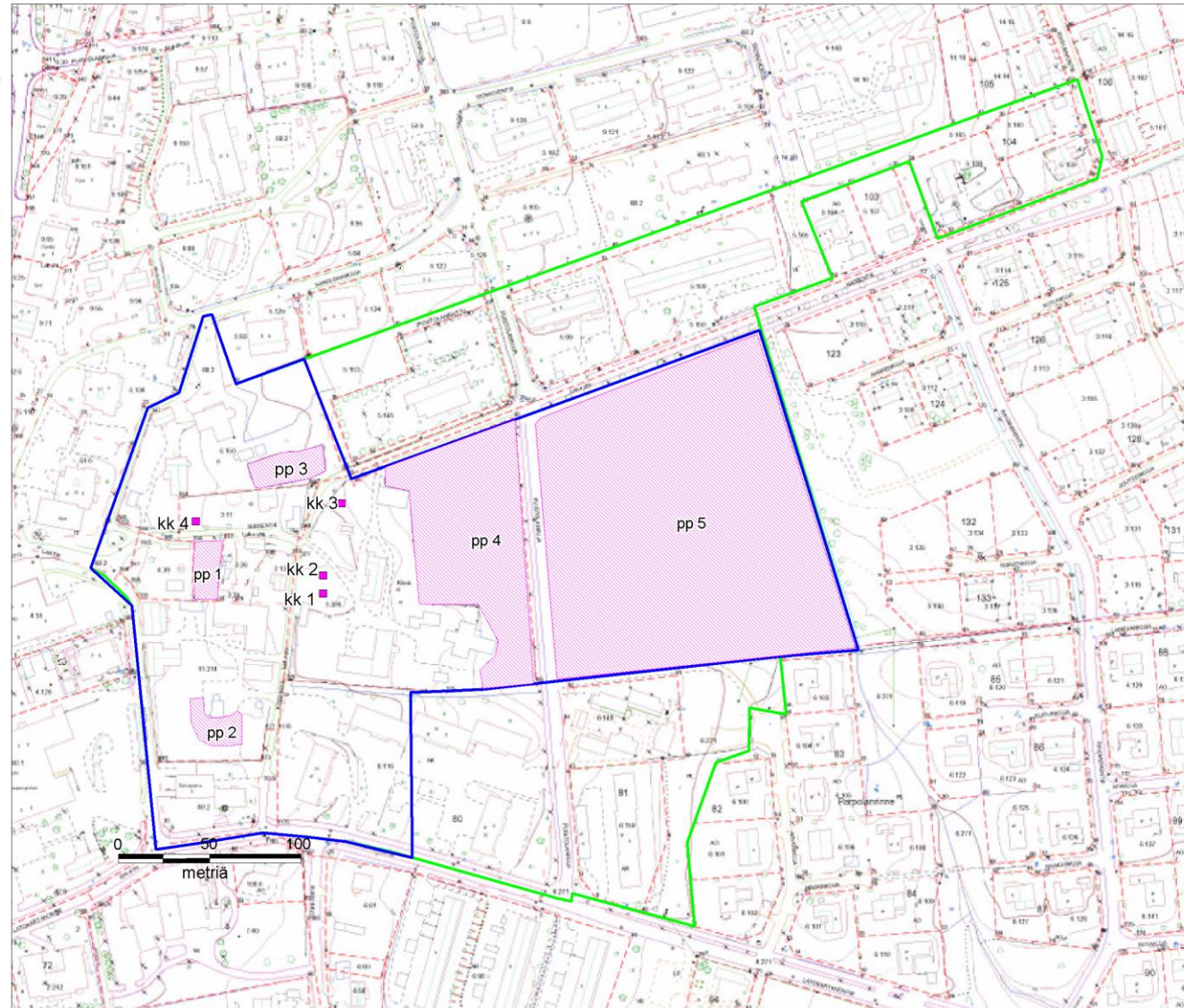
Kylä	Inv. nro.	Kohde	MJ-tyyppi	Ajoitus	PK
Orivesi	1	Orivedenkylä	asuinpaikat	historiallinen	214205

Tutkitut alueet

Orivesi, Kössinpellon asema-
kaava-alueen arkeologinen
inventointi 2009
MK 1: 3000
Piirt. Kirsi Luoto
Pohjana Oriveden kaupungin
kaavakartta.

- Suunnittelualueen rajaus
- Inventoinnissa tutkitun alueen rajaus
- kk 3 Koekuopat 1 - 4
- pp 4 Pintapöiminta-alueet 1 - 5

1. ORIVEDENKYLÄ (ORIVEDENKYLÄ)

Kunta	Orivesi
Vanha kunta	-
Kylä	Orivesi
Kaupunginosa	-
Kohdenimi	Orivedenkylä
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	1
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	-
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2142 05
X1-koordinaatti	6841 070
X2-koordinaatti	6841 251
Y1-koordinaatti	2519 194
Y2-koordinaatti	2519 370
Z1-koordinaatti	105 m mpy
Z2-koordinaatti	115 m mpy
P1-koordinaatti	6843 847
P2-koordinaatti	6844 020
I1-koordinaatti	3360 353
I2-koordinaatti	3360 537
Koordinaattiselite	Äärikoordinaatit peruskartalta
MI-tiivistelmä	Orivedenkylä on historiallinen kylänpaikka, joka mainitaan ensimmäisen kerran vuoden 1540 maakirjassa. Kylä on sijainnut laakealla mäellä alueella, joka kuuluu nykyisen Oriveden keskustaani. Kylän tonttimaan sijaitsee nykyisen asutuksen alla. Suurin osa kylänpaikalla olevasta rakennuskannasta on kuitenkin sellaista, että voidaan olettaa sen alla ja välissä säilyneen kiinteää muinaisjäännöstä.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus 526-413-3-11
Kiinteistönimi Koivula
Maanomistaja Arto Juntumaa
Osoite Tammitie 9 A 4, 00330 Helsinki
Lisätietoja Muut omistajat: Juntumaa Jyrki, Tähtimöntie 1 a 11, 02620 Espoo Juntumaa Päivö, Vuoksentie 10, 17200 Vääksy Manninen Auli, Huhmarinkatu 4, 33560 Tampere Juntumaa Jarmo, Valkealantie 10 a 2, 00950 Helsinki Juntumaa Jouni, Ristiaallokonkatu 5 a 13, 02320 Espoo Juntumaa Rauno, Länsiportti 4 a 10, 02210 Helsinki Juntumaa Soili, Topenontie 144, 14300 Renko Saar Virpi, Uudenkaupungintie 8 b 10, 00350 Helsinki

Kiinteistötunnus 526-413-3-27
Kiinteistönimi Erottaja II
Maanomistaja Karppelin Laila
Osoite -
Lisätietoja Muut omistajat: Viitala Ari ja Päivi, Anttilantie 3, 35300 Orivesi Karppelin Sinikka, Magnus Enckellin kuja 2-4 D 3, 02610 Espoo

Kiinteistötunnus 562-413-1-301
Kiinteistönimi Kössi
Maanomistaja Kössi Heikki
Osoite Kössintie 3, 35300 Orivesi
Lisätietoja

Kiinteistötunnus 562-413-11-214
Kiinteistönimi Eerola
Maanomistaja Karppelin Sinikka
Osoite Magnus Enckellin kuja 2-4 d 3, 02610 Espoo
Lisätietoja Muut omistajat: Karppelin Laila Viitala Ari ja Päivi, Anttilantie 3, 35300 Orivesi

Kiinteistötunnus 562-413-3-13
Kiinteistönimi Lepola
Maanomistaja Puhakka Pirkka ja Virpi
Osoite Kössintie 8, 35300 Orivesi
Lisätietoja

Kiinteistötunnus 562-413-3-25
Kiinteistönimi Erottaja
Maanomistaja Karppelin Antti
Osoite
Lisätietoja Muut omistajat: Viitala Ari ja Päivi Karppelin Sinikka

Kiinteistötunnus 562-413-3-26
Kiinteistönimi Leppänen
Maanomistaja Hietala Olavi Heikki kp. Hietala Urho
Osoite Niementie 7, 35300 Orivesi
Lisätietoja

Kiinteistötunnus 562-413-3-28
Kiinteistönimi Vahtera
Maanomistaja Viitala Päivi ja Ari
Osoite Anttilantie 3, 35300 Orivesi
Lisätietoja

Kiinteistötunnus 562-413-4-39
Kiinteistönimi Tontti
Maanomistaja Järvi Jorma
Osoite Palstakuja 3 b, 01800 Klaukkala
Lisätietoja

Kiinteistötunnus 562-413-5-150
Kiinteistönimi Ala-Mattila
Maanomistaja Nieminen Orvokki ja Tarmo
Osoite Niementie 4 as 1, 35300 Orivesi
Lisätietoja

Sijainti ja maasto

Orivedenkylä sijaitsee noin 400 metriä koilliseen Oriveden kirkosta, nykyisen Oriveden keskustan alueella. Kylän vanhimmat tonttimaat ovat sijainneet nykyisten Latokartanontien, Kössintien sekä Niementien molemmin puolin. Matkaa kylänpaikalta nykyiseen Oriselän rantaan on noin 900 metriä.

Historiallisen kylänpaikan alue on nykyään verrattain tiheään rakennettua taajama-alueita. Nykyisten Eerolan, Ala-Mattilan ja Kössin tilojen maatilamaiset pihapiirit ympäristöineen ovat sen sijaan väljemmin rakennettuja. Onkin mahdollista, että jäänteitä vanhasta kylänpaikasta on säilynyt juuri näillä alueilla. Alueen itäpuolella maasto laskee loivasti kohti Oriselkää ja Oripohjanjärveä.

Kohteen kuvaus

Orivedenkylä on historiallinen kylänpaikka, joka mainitaan ensimmäisen kerran vuoden 1540 maakirjassa. Tuolloin kylässä oli maakirjan mukaan 13 taloa. Varhaisin tieto koskien Orivettä on kuitenkin vuodelta 1456, jolloin siellä tiedetään olleen jo seurakunnan. Kylä on sijainnut laakealla mäellä alueella, joka kuuluu nykyisen Oriveden keskustaan.

Varhaisin kartta koskien Orivedenkylää on vuodelta 1634. Maakirjakartasta nähdään, että tuolloin kylässä sijaitsi 12 taloa. Vuoden 1779 isojakokarttaa tarkasteltaessa huomataan kylän kasvaneen kohti luodetta. Sen keskusalue säilyi kuitenkin paikallaan, eikä isojakko hajottanut kylää, vaan osa tiloista muutti pois vasta 1900-luvun loppupuoliskolla Oriveden kaupungin keskustan kasvaessa. Osa vanhan ryhmäkylän tilakeskuksista jäi kuitenkin uuden rakennuskannan keskelle kaupungintalon itäpuolelle, niin sanotulle Kössin alueelle.

Kesän 2009 tutkimusalueelle rajautuvan Orivedenkylän alue sijaitsee täysin nykyisen asutuksen alla. Alueella sijaitsevat rakennukset ovat kuitenkin pääosin, muutamaa poikkeusta lukuunottamatta, peräisin 1800-luvun loppupuolelta tai 1900-luvun alkupuolelta ja perustuksiltaan kevyitä. Tutkimusalueella onkin säilynyt useita rakennuksia ja rakennuskokonaisuuksia, joilla jo itsessään on kulttuurihistoriallista arvoa. Kössintien varrella sijaitsevat rakennukset muodostavat yhä ryhmäkylämäisen miljöön; isojako ei ole hajottanut kylää, vaan osa tiloista on muuttanut pois vasta 1900-luvun loppupuoliskolla keskustan kasvaessa ja osa jäänyt yhä paikoilleen.

Inventoinnin tulosten ja alueeseen liittyvien historiallisten tietojen perusteella voidaan alueella katsoa sijaitsevan kiinteän muinaisjäännöksen. Alueella on asuttu läpi koko historiallisen ajan, talojen paikat ovat vaihdelleet ja maankäyttö ollut aktiivista. Kevyesti perustetut rakennukset eivät ole kuitenkaan välttämättä tuhonneet allaan mahdollisesti säilyneitä kulttuurikerroksia.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet tutkimusalueella olivat kohtuulliset. Inventointiin varatun ajan pituudesta johtuen alue käytiin pääsääntöisesti läpi silmämääräisesti havainnoiden. Joiltakin osiltaan aluetta myös pintapoimittiin muutamien pienten, kynöksellä olevien perunapeltojen osalta.

Kohteen laajuus

Oriveden kylän tonttimaat sijaitsevat tutkimusalueen länsiosassa, nykyisten Latokartanontien, Kössintien sekä Niementien molemmin puolin. Kiinteän muinaisjäännöksen kattama alue on laajuudeltaan noin 19600 neliometriä. Kiinteän muinaisjäännöksen rajausta suoja-alueineen (10 metrin suoja-alue) käy ilmi liitteenä olevasta kartasta "Kiinteän muinaisjäännöksen rajat".

Luokitusehdotus

Oriveden Orivedenkylää esitetään kuuluvaksi kiinteiden muinaisjäännösten luokkaan kaksi (2) seuraavin perustein: Varhaisin maininta Orivedenkylästä on vuoden 1540 maakirjassa. Kuitenkin Orivedellä tiedetään olleen seurakunnan jo keskiajalla. Ensimmäinen maininta Oriveden seurakunnasta on vuodelta 1456, ja 1500-luvun alussa tiedetään Orivedellä sijainneen kappelin. On mahdollista, että keskiaikainen asutus on ainakin osittain sijainnut vuoden 1778 isojakokarttaan merkityn kylän alueella ja siten myös tämän projektin tutkimusalueella.

Inventoinnin tulosten ja alueeseen liittyvien historiallisten tietojen perusteella voidaan alueella katsoa sijaitsevan kiinteän muinaisjäännöksen. Alueella on asuttu läpi koko historiallisen ajan ja talojen paikat ovat vaihdelleet. Alueella sijaitsevat nykyisetkin rakennukset ovat kuitenkin pääosin, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, peräisin 1800-luvun loppupuolelta tai 1900-luvun alkupuolelta ja perustuksiltaan kevyitä. Kevyesti perustetut rakennukset eivät ole välttämättä tuhonneet allaan mahdollisesti säilyneitä kulttuurikerroksia. Muinaisjäännökseksi rajatulla alueella on myös piha- ja puutarha-alueita, jotka ovat pääasiassa nurmella ja joissa kasvaa pensaita sekä

puita. On mahdollista, että alueella on yhä säilyneenä kylän varhaisvaiheisiin liittyviä kulttuurikerroksia ja/tai rakenteita. Kohteen rajaus suoja-alueineen käy ilmi kertomuksen liitteenä olevasta kartasta "Kiinteän muinaisjäännöksen rajat". Rajauksesta on jätetty pois alueet, joilla kiinteätä muinaisjäännöstä ei ole voinut säilyä. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi alueen eteläosassa olevat kerrostaloalueet.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Oriveden Kössinpellon alueelle on valmisteilla asemakaavan muutos. Vanhojen kylätonttien itäpuolinen peltoalue halutaan kaavoittaa asuinkeuhkojen korttelialueeksi. Kaavamuuotosalueella olevat alueet, joilla historialliset kylätontit ovat muutoksen kohteena olevalla kaava-alueella pääosin sijainneet, jäävät pääosin maatilojen talouskeskusten korttelialueiksi.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet

Muinaisjäännöksen tarkempien rajojen, luonteen ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii jatkotutkimuksia. Mikäli muinaisjäännösalueelle suunnitellaan maankäyttöä, jonka yhteydessä maata kaivetaan pintakerrosta syvemmälle, tulee asiasta hyvissä ajoin ennen maahan kajoamista olla yhteydessä museoviranomaisiin. Tässä yhteydessä arvioidaan edellyttävätkö hankkeen toteuttaminen arkeologisia tutkimuksia.

Lähistön kohteet

Orivedenkylää lähinnä sijaitseva tunnettu kiinteä muinaisjäännös on Tähtiniemen kivikautinen asuinpaikka noin 900 metriä kylänpaikasta kaakkoon. Pehuniemen kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Orivedenkylästä noin 2,3 kilometriä itäkaakkoon. Nihuanjoen ja Saunalammin itäpuolella, noin 2,4 kilometriä kohteesta koilliseen, sijaitsevat kivikautiset asuinpaikat Nihuanjoki 1-3 ja Laahusjärvi. Pehulan ja Voitilan historialliset kylänpaikat, sijaitsevat Orivedenkylästä kahden kilometrin päässä itäkoillisessa ja koillisessa. Lähistöltä on löytynyt irtolöytönä tasataltta (KM 2214:735), jonka löytöpaikasta tiedetään ainoastaan sen löytyneen Ala-Mattilan pellostä, noin 600-800 metriä Orivedenkylästä koilliseen.

Pintapoiminta

Kylätonttien alueella suoritettiin pintapoimintaa muutamilla pienialaisilla alueilla (ks. kartta "Tutkitut alueet"). Tällaisia olivat ilmeisesti perunapelloksi muokatut alueet tilojen 562-314-3-27 ja 562-413-3-28 (pintapoiminta-alue 1), 562-413-11-214 (pintapoiminta-alue 2) ja 562-413-5-150 alueilla (pintapoiminta-alue 3). Seuraavassa lyhyt kuvaus pintapoimintahavainnoista:

Pintapoiminta-alue 1

Alue sijaitsee Eerolan tilan (562-413-11-214) pihapiiriin kuuluvan aittarakennuksen takana tilojen 562-314-3-27 ja 562-413-3-28 alueella. Pintapoimittu alue oli vastamuokattua perunapello, ja

havaintomahdollisuudet hyvät. Alueella oli havaittavissa paljon historiallisen ajan asutukseen liittyviä löytöjä; tiilenpaloja, taso- ja pullolasia, sekä jonkin verran keramiikkaa (KM 2009027:1).

Pintapöiminta-alue 2

Alue sijaitsee Eerolan tilan (562-413-11-214) pihapiirin eteläpuolella olevan suulin länsi-, etelä- ja itäpuolella. Alue oli juuri muokattua perunapeltoa, ja havaintomahdollisuudet hyvät. Alueella oli havaittavissa jonkin verran historiallisen ajan asutukseen liittyviä löytöjä; tiilenpaloja sekä hieman pullolasia. Löytöjä oli kuitenkin selkeästi vähemmän kuin pintapöiminta-alueelta 1.

Pintapöiminta-alue 3

Alue sijaitsee Ala-Mattilan tilan (562-413-5-150) päärakennuksesta noin 30 metriä itään, aittojen etelä- ja kaakkoispuolella. Alue oli juuri muokattua perunapeltoa ja havaintomahdollisuudet hyvät. Alueella oli havaittavissa suhteellisen paljon historiallisen ajan asutukseen liittyviä löytöjä; punasavikeramiikkaa (KM 2009027:2), tiilenpaloja, kuonaa ja pullolasia.

Pintapöiminta-alue 4

Alue sijaitsee Kössin tilan (562-413-1-301) päärakennuksen koillispuolella noin 20 metrin päässä päärakennuksesta. Alue oli kynnöksellä, ja havaintomahdollisuudet hyvät. Alueen pohjois- ja eteläosassa oli havaittavissa historiallisen ajan asutukseen liittyviä löytöjä; punasavikeramiikkaa (KM 2009027:3), tiilenpaloja, pullolasia (KM 2009027:4) ja posliinia.

Koekuopat

Tutkimusalueelle tehtiin yhteensä 4 koekuoppaa (ks. kartta "Tutkitut alueet"). Koekuoppien laajuus oli noin 40 x 40 senttimetriä ja ne kaivettiin puhtaaseen pohjamaahan saakka. Seuraavassa lyhyt kuvaus koekuopista:

Koekuoppa 1

x: 6841160, y: 2519320

turve 7 cm

multa 15 cm

hiekkä 30 cm

Löytönä yksi palanut kivi noin 15 cm syvyydeltä.

Koekuoppa 2

x: 6841170, y: 25129320

turve 7 cm

multa 15 cm

multa/hiekkä 18 cm

hiekkä 12 cm

Löytönä yksi liuskekiven kappale (koko noin 15 x 7 cm).

Koekuoppa 3

x: 6841210, y: 2519330

turve 5 cm

multa 10 cm

hiekkä 20 cm

Koekuoppa 4

x: 6841200, y: 2519250

turve 8 cm

multa 15 cm

hiekkä/multa 15 cm

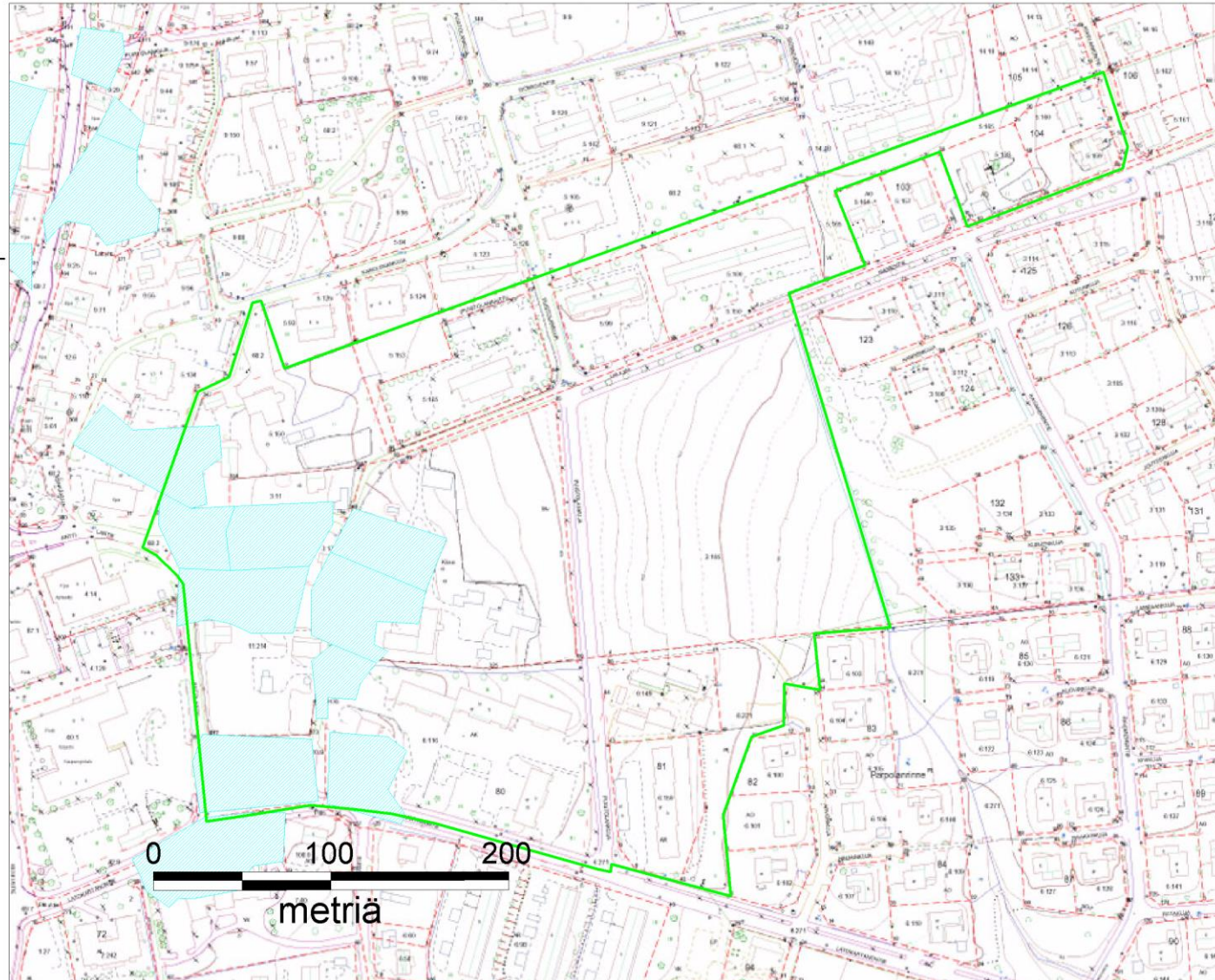
hiekkä 14 cm

Löytönä tiilenpaloja noin 15 cm syvyydeltä.

Orivedenkylän kylätonttien sijainti

Orivesi, Kössinpellon
asemakaava-alueen
arkeologinen inventointi
2009

MK 1:3000
Piirt. Kirsi Luoto
Pohjana Oriveden kaupun-
gin kaavakartta

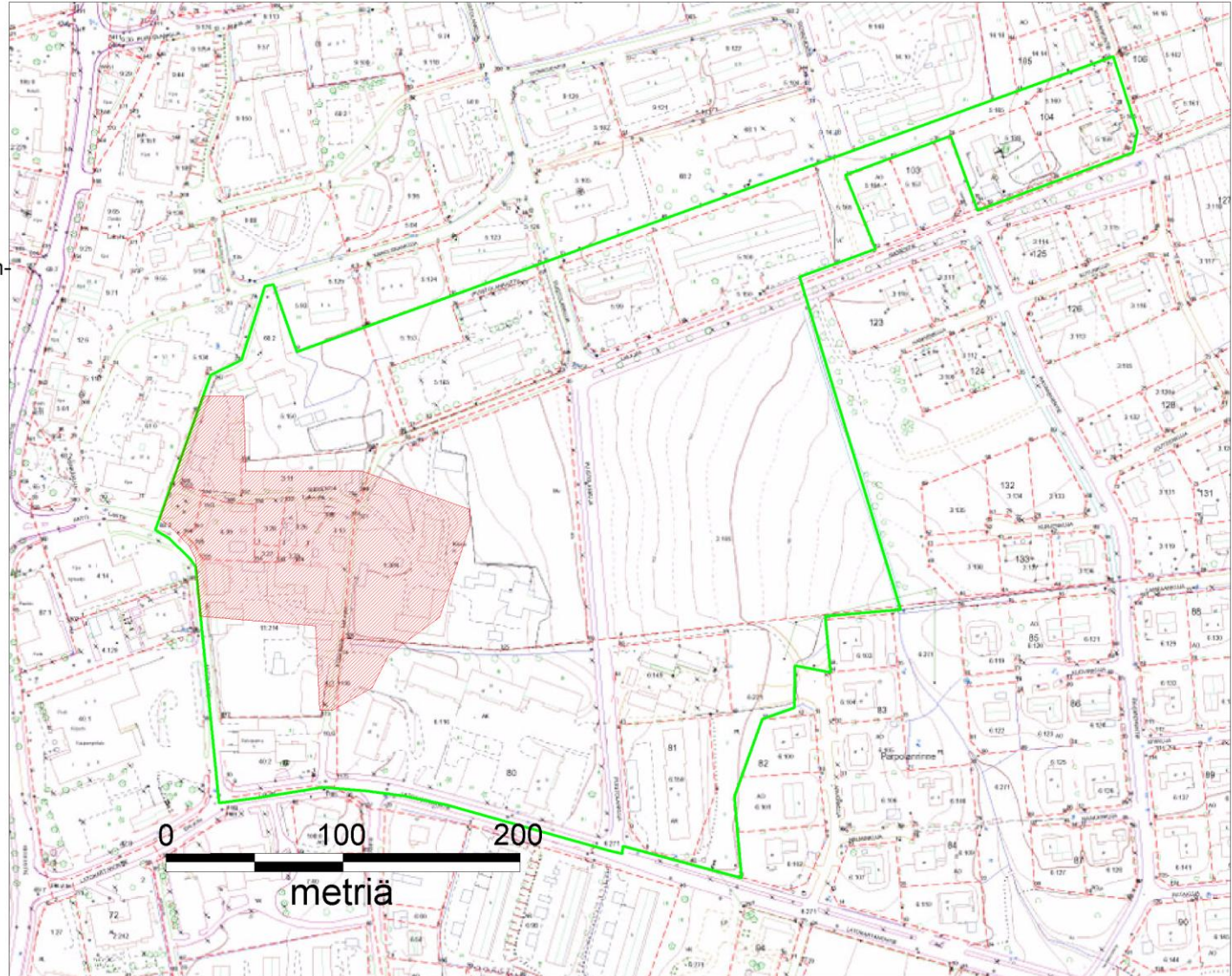
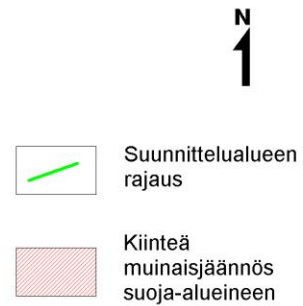
Kiinteän muinaisjään- nöksen rajat

Orivesi, Kössinpellon
asemakaava-alueen
arkeologinen inventointi
2009

MK 1: 3000

Piirt. Kirsi Luoto

Pohjana Oriveden kaupun-
gin kaavakartta.

Kössin tilan pihapiiriä. 14.5.2009, Kirsi Luoto.

Koivulan tilan pihapiiriä. Koekuopan numero 4 paikka lapion kohdalla. 14.5.2009, Kirsi Luoto.

Ala-Mattilan tilan pihapiiri. Etualalla perunapellolla pintapöiminta-alue 3. 14.5.2009, Kirsi Luoto.

Lähteet

Painetut lähteet:

Längelmäveden seudun historia I. 1949. Längelmäveden seudun historia I, Oriveden historia I. Forssa.

Längelmäveden seudun historia II. 1954. Längelmäveden seudun historia II, Oriveden historia II. Hämeenlinna.

Teivas, Eija 2003. Kumpuja ja kivinavettoja, Oriveden kulttuuriympäristöohjelma. Oriveden kaupunki. Tampere.

Painamattomat lähteet:

Pukkila, Jouko 2003. Orivesi, arkeologinen perusinventointi 2003. Pirkanmaan maakuntamuseo.

Kartat:

Streng, Anders 1634. Maakirjakartta Oriveden Orivedenkylästä. Kansallisarkisto, sig. a1 232 - 233. Sähköisessä muodossa internetissä osoitteessa http://www.nic.funet.fi/pub/sci/geo/carto/vanhatkartat/maakirjakartat/medres/a1/a1_232~1.jpg

Lilius, N. 1778. Pehun kylän isojakokartta. Kansallisarkisto, sig. H 54 2/1-45.

LUETTELO DIGITAALIKUVISTA

Kuvannut Kirsi Luoto 2009

Kuvat luetteloitu Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikön kokoelmiin.

Kuvatiedoston nimi	Kuvan aihe	Kuvattu suunnasta	pvm
DSCN0177.JPG	Eerolan tilan pihapiiriä.	eteläkaakko	14.5.
DSCN0179.JPG	Kössin tilan pihapiiriä.	etelälounaasta	14.5.
DSCN0182.JPG	Koivulan talon pihapiiriä. Koekuopan kohdalla lapio pystyssä.	lännestä	14.5.
DSCN0186.JPG	Kössin talon itäpuolinen pelto.	lännestä	14.5.
DSCN0187.JPG	Ala-Mattilan tilan pihapiiriä Edustalla pintapöimintä-alue 3.	idästä	14.5.

LÖYTÖLUETTELO

ORIVESI, KÖSSINPELLON ASEMAKAAVA-ALUE

Inventointi 2009

KM 2009027

Kirsi Luoto

KM- alanumero	Konteksti	Kerros	x	y	z	Laji	kpl	Paino (g)
1	Pintapoiminta- alue 1	pintamulta	6841170	2519250	noin 110 m mpy	punasavikeramiikkaa, lasitus molemmissa pinnoissa	1	5,6
2	Pintapoiminta- alue 3	pintamulta	6841230	2519300	noin 110 m mpy	punasavikeramiikkaa, lasitus molemmissa pinnoissa	1	1,6
3	Pintapoiminta- alue 4	pintamulta	6841220	2519380	noin 105 m mpy	punasavikeramiikan reunapala, lasitus molemmissa pinnoissa	1	11,3
4	Pintapoiminta- alue 4	pintamulta	6841130	2519430	noin 105 m mpy	pullolasia	1	29,2